

PhDr. Jan Galuška (70) – Celý život v muzeu

V polovině srpna se dožil neuvěřitelné sedmdesátky emeritní ředitel Poštovního muzea Jan Galuška. Neuvěřitelné proto, že všichni, kdo ho známe, nemůžeme přehlédnout jeho vitalitu a neucházející zájem o poštu a její historii, o život a současnost Poštovního muzea. A není divu, vždyť v něm strávil skoro celý dospělý život, více než 36 let, a z místa eléva, přijatého spíše z milosti, nakonec na šest let stanul v čele téhle pro nás – poštovní historiky a filatelisty – tak významné instituce. Po většinu té doby Jana Galušku znám, a protože ho považuju za pozoruhodnou osobnost, poprosil jsem ho, aby se mnou pro muzejní sborník a pro časopis Filatelie zavzpomínal.

FRANTIŠEK BENĚŠ

Seznámili jsme se před více než pětaticet lety, v únoru roku 1984, bezprostředně po mém nástupu do Poštovní filatelistické služby (Pofis). Setkali jsme se tehdy v realizační komisi ministerstva spojů, jejímž jsme byli oba členy, já za Pofis, Jan Galuška za Poštovní muzeum. Hned na prvním zasedání mě zaujalo jeho mimořádně zdvořilé a kultivované vystupování, které v dobách soudružských tykaček nebylo běžné. To si člověk obvykle neosvojí až v dospělosti, to mu musejí vstřípiti rodiče už v útlém věku. A tak jsem náš rozhovor začal právě jimi.

I když různé sociální experimentátoři tvrdili, že rodina nemá na člověka největší vliv, důležitější že je společnost, já na takové úvahy nevěřím. Proto by mě zajímalo, z jakého vlastně pocházíte prostředí? Jací byli vaši rodiče? Začneme nejdůležitějším člověkem, maminkou.

Tahle větve mé rodiny pochází zčásti z Moravy a zčásti z Jižních Čech, kam některé mé příbuzné osud zavál. Maminka Milena, která se narodila v roce 1926, je z té moravské větve. Díky ní o svých předcích leccos vím, a protože se naučila pracovat na počítači, sepisovala nám své paměti. Za svobodna se jmenovala Králová a její otec, můj dědeček, měl za první republiky stavební podnik. Na Moravě a na Slovensku stavěl inženýrské stavby, silnice, tunely a také železnice. Kvůli zakázkám koncem dvacátých let přesídlil do Prahy, kde pak vyprojektoval a postavil i náš rodinný dům na Babě, kde celá naše rodina žije dodnes. Pozoruhodnou osobností byla i jeho žena, moje babička, která v Brně studovala chemii, a – ač z bohaté rodiny – v roce 1922 vstoupila do Komunistické studentské frakce – Kostufra. Důvodem nepochybně bylo, že ona i její manžel měli velké sociální citění.

V Praze maminka chodila od první třídy do stejné školy, jako později já a můj bratr. Bylo to v Sušické ulici na Hanspaulce, a za jejich časů to byla novostavba. Když pak za války nemohla studovat na střední škole, byla totálně nasazena v Půdoznaleckém ústavu, dneska je tam Ústav organické chemie a biochemie, který na celém světě proslavil profesor Holý. Po válce zřejmě pod vlivem svého tatínka-stavitele začala studovat architekturu, ale přešla z ní na hudební vědu, které se pak v Českém hudebním fondu věnovala celý život. Maminka byla neobyčejně hodný a slušný člověk, byla tme-lícím prvkem naší rodiny v časech dobrých i zlých, a my všichni jsme samozřejmě byli velmi šťastní, že s námi mohla být tak dlouho – do svých třiadevadesát let! Doposledka přitom byla aktivní, na počítači pořádala tatínkovy paměti, scházela se se svými přítelkyněmi. Dokud jí nezačal slábnout zrak, tak ráda luštila sudoku a

křížovky, a protože byla dobře jazykově vybavená, luštila nejradši ty německé – české jí připadaly moc lehké.

Vedle podnikatelů byli v rodině z mamičiny strany i intelektuálové a umělci, například strýc mé matky, akademický malíř Jaroslav Král, patřil k předním uměleckým osobnostem meziválečného Brna. Pro jeho levicové zaměření ho za války věznilo gestapo a v roce 1942 byl zavražděn v Osvětimi. Už od 50. let má v Lerchově ulici v Brně pamětní desku. Manželem mamičiny tety byl zase básník František Halas, s jeho synem Janem, pozdějším redaktorem Čs. rozhlasu, jsem hodně kamarádil. Jezdili jsme spolu do Kunštátu, seznámil mě tam s Ludvíkem Kunderou, historikem umění profesorem Janem Tomešem, básníkem Klementem Bochořákem a řadou dalších osobností. Mamičin prastrýc MUDr. Václav Šťastný založil nemocnici v Písku, a tak bych mohl pokračovat. Maminka se tedy od dětství pohybovala v intelektuálním prostředí, k přátelům a známým rodiny patřili Medkovi, vnučky TGM či rodiče pozdější senátorky Moserové a také mnoho dnes slavných malířů, básníků a spisovatelů. Není tedy divu, že ji tohle prostředí ovlivnilo a ona pak zase ovlivnila nás, tedy mě a mého mladšího bratra Vladimíra.

A tatínek?

Jeho část rodiny pocházela z Moravského Slovácka, kde je ostatně příjmení Galuška dodnes poměrně běžné, hlavně v Uherském Ostrohu a Hradišti. Jeho otec byl z prostých poměrů, vyučil se uměleckým kame-nosochařem, z Velké války se vrátil jako italský legionář a v armádě už zůstal jako rotmistr z povolání. Protože neměl potřebné vzdělání, nestal se důstojníkem, ale byl velmi inteligentní, společenský, a byl prý skvělý řečník. Asi i proto se stal předsedou Svazu československých rotmistrů. V té době to byla významná funkce, v níž se stýkal s členy velení naší armády. Přátelil se s Aloisem Eliášem, generálem a pozdějším protektorátním ministerským předsedou, s nímž se zapojil do odbojové organizace Obrana národa. Eliáš se později zavraždili nacisté, dědeček zemřel v roce 1940, právě v den, kdy ho přišlo zatknout gestapo.

To už dávno bydleli v Praze a tatínek Miroslav, který se narodil v roce 1922, studoval na arcibiskupském gymnázium v Bubenči. Když pak okupanti školu násilně vystěhovali, působila na Smíchově, v bývalém klášteře Nejsvětějšího srdce v Holečkově ulici, naproti budově bývalého kláštera Zvěstování Panny Marie u kostela sv. Gabriela, v níž už tenkrát sídlilo Poštovní muzeum. Po maturitě byl nuceně nasazen v Berlíně, na konci války se zapojil do odboje ve Zpravodajských brigádách.

To už se znali s maminkou?

Ano. Tatínek po válce nepokračoval ve studiu, chtěl se stát co nejrychleji novinářem a být u dějinných událostí, které se tehdy odvíjaly. Bylo mu třiaadvacet

nebo čtyřadvacet, když nastoupil do redakce Rudého práva, a jedním z jeho prvních velkých úkolů byla účast na Norimberském procesu. Po komunistickém převratu v roce 1948 působil v redakci týdeníku Tvorba a vedl tvůrčí skupinu v podniku Československý film. Pak ale onemocněl tuberkulózou a rok a půl se léčil, čímž skončila tahle kapitola jeho novinářské kariéry. Rodiče se vzali v roce 1949, o rok později jsem se narodil já a za další dva roky bratr Vladimír.

Dcera bohatého stavitele a novinář z Rudého práva... Jak se mohli lidé z tak rozdílných poměrů – a nejspíš i rozdílného světového názoru – vlastně tak sblížit?

Nezapomínejme na Masarykův výrok Svět jde doleva. Nechci to zlehčovat, ale za první republiky nemalá část společnosti, především intelektuálové, s komunisty sympatizovala, dokonce byli členy strany, a další se ně dívali se shovívavými sympatiemi. To platilo i pro maminy a rodiče a další příbuzné (babička byla ostatně předválečnou členkou strany, vzor svému třídnímu postavení a neproletářskému původu). Vývoj ukázal, že v tom byl pořádný kus naivity, ale to tehdy prokoukl jen málokdo. Není sporu o tom, že ve dvacátých a třicátých letech se mnoha lidem žilo opravdu těžko a komunisté nabízeli snadná a rychlá řešení. Pak hrůzy protektorátu ukončené sovětskými tanky, není divu, že mnozí propadli iluzím, z nichž pak těžce střízlivěli.

Tatínek je veřejností vnímán asi jako nejznámější člen vaší rodiny, především v souvislosti s Pražským jarem. Co ale vlastně dělal do té doby?

Protože byl jazykově nadaný, uměl perfektně německy, anglicky, velmi dobře rusky, četl francouzsky, italsky a španělsky, latinu z gymnázia ovládal až do smrti, po vyhlášení nastoupil na ministerstvo zahraničních věcí do tiskového odboru, který pak šest let vedl. V té době navázal přátelství s cestovateli Hanzelkou a Zikmundem, které jim vydrželo po celý život. Po návratu z Afriky hledali někoho, kdo by jim napsal jednu z předmluv ke knize Afrika snů a skutečností, kterou vydali v roce 1952. Táta se toho ujal a knížka pak vyšla v mnoha nákladech u nás i v zahraničí. Smál se, že díky tomu vydělal na auto, na Spartaku, se kterým pak několik let jezdil.

V roce 1958 byl jmenován velvyslancem ve Velké Británii, kde jsme s ním tři roky žili. V roce 1961 se vrátil do Československa a působil opět jako novinář, krátce jako zástupce šéfredaktora Rudého práva, pak v letech 1963-64 jako hlavní redaktor Kulturní tvorby. To byl v počátcích politického uvolnění literární týdeník zveřejňující i kritické a polemické názory. Na webových stránkách Slovník české literatury lze najít dlouhý seznam autorů, kteří zde tehdy publikovali; je mezi nimi mnoho známých jmen, někteří později stanuli v řadách disidentů a odpůrců režimu. Kulturní tvorba přinášela i překlady, v roce 1963 například z děl Alexandra Solženicyna. To se samozřejmě většině tehdejšího vedení státu nelíbilo, a tak byl v roce 1965 otec z redakce odvolán, prý na přímy pokyn Antonína Novotného.

Pak následovala známá československá účast na Expo v Montrealu?

Po odvolání z Kulturní tvorby táta získal místo generálního komisaře československé účasti na Světové výstavě EXPO 1967, která se konala v kanadském Mon-

treалу. To byla slavná akce naší kultury a techniky. Kinoatomat Miroslava Horníčka, Kinoatomat pro děti, který uváděl Jiří Šlitr, Laterna magika, české sklo a keramika, Třebechovický betlém, gotické umění, revoluční textilní stroje, staré i nové výtvarné umění, sám pavilon či čtyři stylové restaurace, to všechno mělo u návštěvníků velký úspěch a mnohým to ukázalo naši zemi v novém světle. Mimochoodem, Jiří Šlitr, s nímž táta navázal přátelství, ilustroval jeho knížku Vavříny z Montrealu. Naše tehdejší účast se ostatně připomíná dodnes, a třeba v roce 1997, u příležitosti 130. výročí založení kanadské konfederace (samo EXPO bylo uspořádáno k 100. výročí), proběhl v Montrealu vzpomínkový večer za účasti bývalého kanadského premiéra Trudeaua, na který otce pozvali jako hlavního hosta. EXPO totiž bylo samozřejmě významné i pro pořádající zemi – na jeho přípravě tehdy spojili síly anglicky i francouzsky mluvící Kanaďané, což jinak nebylo úplně běžné. Viděl jsem to na vlastní oči, o prázdninách jsme tam s maminkou a bratrem byli.

To bylo určitě inspirující prostředí, ve kterém jste se jako rodina pohybovali.

To jistě. Už jsem zmínil, že tatínek se od padesátých let přátelil s Hanzelkou a Zikmundem, ti k nám na Babu dokonce jednou přijeli se svou slavnou asijskou expediční Tatrou 805 a já jsem si ji mohl jako kluk prohlédnout. Přátelil se i s Adolfem Hoffmeisterem, k tomu mě jednou vzal do jeho domku v Myší díře pod Hradem a já si tam s úžasem prohlížel krásné obrazy, vrchol byl, když na schodech do patra visel olej od Paula Klee. Hodně se přátelil i s Janem Werichem, na Kampu k němu přivedl například významného česko-amerického slavistu, profesora Cornellovy univerzity Jiřího Gibiana. Stýkal se i s řadou výtvarníků, spisovatelů a básníků, samozřejmě s umělci a lidmi kolem EXPO v Montrealu, a v tomhle prostředí jsme s bratrem žili a vyrůstali.

Pak přišlo asi nejznámější období, kdy ho u nás znal každý – Pražské jaro.

V roce 1968 byl otec jmenován ministrem kultury reformní Černíkovy vlády. Za jeho největší přínos v té době považuji, že v dubnu 1968 prosadil zrušení cenzury, což byl počátek obrodného procesu. Po zřízení federace se stal ministrem kultury české vlády. Na tuhle funkci rezignoval v květnu roku 1969, na protest proti nucenému odchodu Alexandra Dubčeka z čela KSČ. Následovalo vyloučení ze strany, postupně i perzekuce.

Ta ale nepřišla hned, byl přece jmenován generálním komisařem československé účasti na Světové výstavě v Ósace v roce 1970.

To je pravda. Normalizátoři tehdy ještě plně neodkryli karty a některé odstavené politiky dočasně přesunuli na jiná místa, hlavně v zahraničí. Dubčeka na velvyslanectví v turecké Ankaře a tátu do Japonska. Dalším důvodem bylo, že si nechtěli udělat ostudu před světem, přece jen předchází československé účasti na výstavách EXPO byly velmi úspěšné, počínaje Bruselem 1958 po Montreal 1967. A tak odjel do Ósaky, kde byl vlastně po celou dobu přípravy a průběhu výstavy. Maminka tam po čase objela za ním a já s bratrem jsme tam trávili alespoň prázdniny. V Rudém právu ovšem tou dobou již vycházely články, v nichž Galuška figuroval jako jeden z největších pravičáků a zločinců. Už si přesně nepamatuju, jestli ho z KSČ vyloučili po návratu domů, nebo už předtím, ale

nakonec skončil jako referent v Zemědělských stavbách v Praze-Řepích, kde pak pracoval až do důchodu. Maminku v práci – Českém hudebním fondu – sice nechali, ale odvolali ji z vedoucího místa v Hudebním informačním středisku a skončila v tamním archivu.

Táta si tenkrát přivydělával výukou jazyků, učil Česky a anglicky zejména diplomaty. I to bylo určitě důvodem, že ho často vyslyšela STB. Navíc byl po celou normalizace ve styku s disentem, například s Ritou Klímovou, dcerou novináře Stanislava Budína, který s tátou spolupracoval v Kulturní tvorbě. Paní Klímová byla manželkou reformního politika Zdeňka Mlynáře a po roce 1989 působila jako naše velvyslankyně v USA. Když ji tam Václav Havel vyslal, hledala nové spolupracovníky, kteří by nahradili dosavadní estébáky, kterými se tehdy velvyslanectví jen hemžilo. Přes tatínka samozřejmě znala naši rodinu, a tak nabídla spolupráci i mému bratru Vladimírovi, který byl podnikovým právníkem, a tím začala nová etapa jeho života. Stal se diplomatem a postupně zastával místo velvyslance v různých zemích.

Po sametové revoluci se ale váš otec jako jeden ze symbolů Pražského jara vrátil do veřejného života.

Díky svým zkušenostem a dobrým výsledkům na předchozích výstavách byl jmenován generálním komisařem československé účasti na EXPO 1992 ve španělské Seville. I na ni máme připomínku v naší známkové tvorbě. To mu už bylo sedmdesát let. Přesto stále hodně překládal, téměř až do své smrti v roce 2007.

A co vy? Už jste zmínil, že jste žili v Praze na Babě, kam jste chodil do školy? A jak na tu dobu vzpomínáte?

Už jsem zmínil, že na základní školu jsem chodil do Sušické na Hanspaulce, kam kdysi chodila i moje maminka. Z té doby pochází můj celoživotní zájem o letectví, v mládí to byla doslova posedlost. Vzpomínám si, že jsem byl s babičkou na prázdninách u Cvikova a tam jsem uviděl v trafice časopis Křídla vlasti. Uprosil jsem ji, aby mi ho koupila a pak jsem stavěl modýlky a s babičkou často jezdil do Ruzyně pozorovat na letišti aeroplány.

Po základní devítileté škole jsem chodil na SVVŠ, neboli střední všeobecně vzdělávací školu na Velvarské ulici, nedaleko kulatého náměstí v Dejvicích, vedle dnešní Evropské. A po maturitě v roce 1968 jsem se dostal na fakultu sociálních věd a publicistiky University Karlovy na obor kulturní antropologie a sociologie. V roce 1971 byla fakulta změněna na fakultu žurnalistiky, novinářské obory přešly na fakultu filozofickou. Tam jsem v roce 1974 absolvoval – kulturologii v kombinaci se sociologií.

Na druhou polovinu šedesátých let vzpomínám samozřejmě rád, byla to doba uvolnění, všichni jsme měli pocit, že se konečně můžeme nadechnout. Na přelomu let šedesátých a sedmdesátých to doznalo. Ještě hrály nové bigbitové kapely, my s kamarády zase založili studentské divadlo, jmenovalo se VIA a působilo v Ústředním domě armády na kulatém náměstí v Dejvicích, tehdy se jmenovalo VŘSR. Jak jsme se k tomu sálku vedle kina Kyjev dostali si už nevzpomínám, ale oficií, kteří tu měli na starost kulturu, nám vycházeli vstříc, dokonce nám pomohli vypůjčit vojenské maskovací síť na kulisy hry Světélkující mech podle povídky japonského autora Taidžuna Takedy – i když jsme všichni měli vlasy po ramena a působili na ně nejspíš jako zjevení. Při-

kládám to jejich ideovému tápání v měsících před tvrdou normalizací. Divadlo to bylo avantgardní, hrálo Plešatou zpěvačku od Evžena Ionesca, ovšem jeho největším úspěchem byla světová premiéra zmíněné „japonské“ hry. Ze známějších osobností kolem tohohle divadélka si vzpomínám na Honzu Rosáka, pozdějšího moderátora, na jeho kamaráda Jindřicha Bílka, který později organizoval Ponny Express, na kterém se podílel i Poštovní muzeum, mohl se tu Ludvík Hess, šéfredaktor skvělého časopisu Dívoké víno (vydává ho dodnes) a nyní otec babyboxů, a byla tu samozřejmě i řada dalších.

Vedle divadla a letectví mě bavilo trávit čas v přírodě, to mi pak zůstalo, dlouhá léta jsme s kamarády jezdili trampovat, jen tak se spacákem, spali jsme pod širákem. Nejhezčí vzpomínky mám na každoroční pobyty ve slovenském Rudohoří, ve Spišské Maguře, když je počátkem října inverze a na vrcholcích hor je sluníčko a teplo, zatímco doliny zahalí lezavá mlha. Slovenští lesníci k nám byli neuvěřitelně přátelští, snad je to tou povahou, nechávali nás na hřebenech volně tábořit, i když věděli, že rozděláme oheň, ale my si toho vážili, byli opatrní a nikdy nezpůsobili žádné škody.

Ke studentskému životu tehdy samozřejmě patřila i různá pohostinství, vzhledem k hloubce kapsy většinou nižší cenové skupiny. V těch jsme se scházeli s dalšími Dejvičáky, vzpomínám na Petra Šabacha, Ivana Hlase, chodil tam s námi i Petr Kopta, bratr textaře Pavla a syn spisovatele Josefa. Petr byl kultivovaný a vzdělaný básník a překladatel, byl zetěm básníka Jaroslava Seiferta. Byl o něco starší než my, měl za sebou věznění v komunistickém kriminále, napsal básnický cyklus inspirovaný obětí Jana Palacha, později podepsal Chartu 77. Byl to důležitý člověk mého života, hodně na mě tehdy zapůsobil.

Když jste absolvoval vysokou školu, byla už normalizace v plném proudu. Jak se vám s takovým kádrovým škraloupem hledalo uplatnění?

Po škole jsem byl rok na vojně, jako absolvent v Tachově a ve Stříbře u motostřelců. Skutečný problém nastal po návratu – jak jsem se někde představil, bylo po nabídce. Přes táta známého jsem se na pár měsíců uchýlil v propagaci Pražských pekáren. Bylo to hrozné – nic se tam nedělo. Kdybych byl starší, možná by mi to nevadilo, ale jako mladý člověk jsem chtěl něco pořádného dělat. Koncem léta 1976 jsem objevil inzerát v novinách, že Výzkumný ústav strojírenské technologie a ekonomiky vypisuje konkurs na místo podnikového sociologa. Ten jsem vyhrál, nastoupil, ale za tři dny mě vyhodili; jak jsem po letech zjistil v archivu v Pardubicích, bylo to na zásah STB. I když jsem se snažil, nikde mě nechťeli, ani na místo kulturního referenta v ZOO!

To tedy vypadalo dost beznadějně!

Rozhodně. Zvlášť když si uvědomíte, že režim tehdy na jedné straně nepohodlným lidem a někdy i jejich rodinným příslušníkům neumožnil pracovat, a na straně druhé jim vyhrožoval paragrafem o příživnictví, jehož pomocí někteří skončili i v kriminále. Na mě se ale nakonec usmálo štěstí. Další přítel mého tatínka nám zavola, že se mám 1. února 1977 v sedm nula nula ráno dostavit do ulice Politických vězňů, na Ředitelství pošt Praha, že prý tam pro mě ředitelka Marie Koubová něco má.

A to byl počátek vaší kariéry u pošty, přesněji v jejím muzeu?

Ano, i když na nějakou kariéru to zpočátku rozhodně nevypadalo. Když mě paní ředitelka stroze vyvala: „Soudruhu, posadte se“, očekával jsem, že v nelepším případě dostanu klíče od Trabanta a stanu se motorizovaným doručovatelem telegramů. Místo toho ale řekla: „Mám pro vás jediné místo, a to na dobu určitou, v Poštovním muzeu“. O téhle instituci jsem nic nevěděl. Jen z dětství jsem si vzpomínal, jak jako šestiletý jsem viděl obrázek letadla Aero v Poštovním muzeu a s babičkou se tam pak vypravil. Letadlo tam ale už nebylo, dokonce skoro už ani to muzeum. Ale zpět do kanceláře paní ředitelky. „Jste filatelista? Ne? To je dobře! Už v sedm nula nula tu měl být soudruh doktor Čtvrtník, který je ode dneška vedoucím muzea a má si vás tu vyzvednout!“ Doktor Čtvrtník dorazil o půl hodiny později, v sympaticky povznesené náladě. Vyzvedl mě, šli jsme na Smíchov pěšky, po cestě se zastavili na menší obchůstvenní, a v ten den započalo naše přátelství, které pak vydrželo po tři desetiletí.

Pavel Čtvrtník byl bezesporu originální osobností. Měl jste k němu blízko, mohl byste tedy o něm říci pár slov?

Byl to především velmi slušný a hodný člověk. Vystudoval Filozofickou fakultu University Karlovy, obor filosofie-historie, což po něm „zdedil“ jeho syn Mikuláš, který dnes působí jako vedoucí jednoho oddělení Státního oblastního archivu Praha a dlouhodobě se zaměřuje na filozofii dějin. Pavel u pošty působil asi proto, že už jeho tatínek tu byl vysokým úředníkem. Pavel měl od dětství těžkou zrakovou vadu, která však nepřekážela jeho poštovní historickému zaměření. Byl o tři roky starší než já a v muzeu pracoval od roku 1970, tedy od svých třiaadvaceti let, vlastně až do své smrti. Prvního února 1977 byl jmenován vedoucím a jeho prvním úkolem bylo vyzvednout mě a dovést do Holečkovy ulice. Bez zájmovosti není, že muzejnictví měli Čtvrtníkovi v rodině, Pavlova paní Ludmila od devadesátých let vedla Zdravotnické muzeum.

Jak na vás nové prostředí zapůsobilo?

Byl jsem ovlivněn filmy a měl představu, že v muzeu budou sedět podivní u stolů plných známek, které budou poletovat v průvanu... Nic ale nebylo vzdálenější skutečností. Našel jsem tu báječné lidi. O Pavlu Čtvrtníkovi jsem se už zmínil, tak snad ještě dodám, že to byl velký odborník a empatický člověk. Dále Ljuba Kamenářová, poštovní historička, ještě se o ní zmíním. Zastupovala tehdy Patricii Tošnerovou, která byla na mateřské dovolené. Když se z ní vrátila, měl jsem příležitost poznat, že jde o pozoruhodnou osobnost s komplikovanými rodinnými vztahy – které zmiňuji hlavně jako ukázkou, jak složitá byla leckdy doba, a to i na půdorysu jedné rodiny. Její maminka byla Češka s předky ze Strakonicka, tatínek byl z Plzně, napůl Němec a napůl měl židovský původ (se všemi důsledky za protektorátu), německá babička přitom měla bratra ve wehrmachtu nebo snad dokonce v SS. A po téhle německožidovské větví své rodiny Patricia po roce 1990 restituovala – lázeňskou vilu v Karlových Varech a činžák v Berlíně... Pro tak citlivého a inteligentního člověka, jakým Patricia byla, to byla určitě po celý život zátěž, uvědomit si, kdo vlastně svým původem je, zařadit se. K tomu ještě příběh jejího otce, který přes svůj částečně neárijský původ protektorát nakonec pře-

žil díky velkému štěstí částečně ve Švýcarsku, ale rozhodl se, že po zbytek života už nebude po vůli žádné totalitě, tedy ani té komunistické, a tak byl často ve vězení pro takzvané příživnictví. Německá babička ušla odsunu, a ač původně z movité rodiny, živila se v Aši jako textilní dělnice. V polovině šedesátých let odešla do Německa, kde se usadila nedaleko hranic, a tak do Čech občas zajížděla. Vezla vždycky nějaké marky a Patricia vzpomínala, jak s otcem závodili, kdo za ní dřív dojede vlakem... Já Patricii poznal jako neobyčejně pracovitou poštovní historičku a naprosto čestnou ženu, navíc zapálenou pro přírodu a ochranu životního prostředí, což mi bylo taky blízké. A jestli historie její rodiny byla složitá, pak Patriciin konec byl jak z antické tragédie. Vždycky jsme si říkali, že ta nás určitě všechny přežije, vždyť i když je už v důchodovém věku, pořád má ještě svou maminku! Ale nakonec to dopadlo jinak – obě zemřely současně, jen několik hodin po sobě...

Půl roku po mně nastoupil historik Jiří Hánl, odborník na staré mapy a rovněž originální postava. Jeho tatínek byl docentem na Filozofické fakultě, maminka byla také pedagožkou. Do muzea ho doporučila jeho kamarádka doktorka Cuřínová, manželka Pavla Čtvrtníka. Jako badatel byl Jiří nesmírně zodpovědný, někdy dokonce až příliš, vzpomínám si třeba, že když byl přizván ke zpracování monografie o poštovním styku s terezínským ghettem, téma pojal tak zešíroka, že se například zabýval otázkou právního postavení SS, což byla vzhledem k vytyčenému tématu marginálie. Zemřel v roce 2003 na zhoubnou nemoc, když krátce před tím tvrdě pracoval na likvidaci následků povodně, která muzeum tak ničivě zasáhla. Byl to můj velký kamarád.

Dále přítel Pavla Čtvrtníka ze střední školy pro slabozraké – Milan Lukeš, ekonom, i o tom se ještě zmíním. To všechno byli vrstevníci.

Pak tu byli pracovníci o generaci starší. Věra Lébllová, dobrá duše muzea, pracovala tu od roku 1961 a byla spolupracovnicí Karla Adlera, vedoucího, za nějž muzeum začalo opět vzkvétat po úpadku v padesátých letech, kdy skoro zaniklo (zachránily ho tehdy vlastně jeho sbírky známek, potřebné pro výstavy). Paní Lébllová mně a Hánlovi často před výplatou půjčovala padesátikorunu, platy jsme neměli zrovna vysoké. A právě ona byla obětí známého loupežného přepadení v kapitulní síni muzea na Smíchově, kdy zmizely osmdesátiblok modrých Merkurů. Útočníci ji tehdy fyzicky napadli a škrtili, musel to být po ni hrozný zážitek, o kterém jinak milá a povídavá paní nebyla ochotna vůbec mluvit.

O něco mladší byla Louisa Troničková, zástupkyně Pavla Čtvrtníka, která měla na starosti dokumentaci poštovních známek. Druhý nebo třetí den po mém nástupu mě vzala do expozice, kde mě seznamovala s vystavenými sbírkami. To byl můj první kontakt s filatelii a poštovní historií.

Už za mého nástupu tu pracovala Ivana Beránková, později provdaná Švandelíková, napřed jako knihovnice, pak přešla do oddělení poštovních známek, kde spolupracovala na evidenci. Dodnes v muzeu pracuje, i když už jen jako brigádnice. Ani se nechce věřit, že je tu vlastně služebně nejstarší (pracuje zde už neuvěřitelných pětadvaceti let – taková věrnost se hned tak nevidí!).

Ne všichni kolegové ale měli skutečnou kvalifikaci pro muzejní práci. Například Alena Klokočnicková tehdy měla na starosti sbírku poštovních map, k čemuž ji mělo předurčit její předchozí působení jako učitelky zeměpisu na Středním odborném učilišti pošt...

A co vaši mladší kolegové?

Po mně do muzea nastoupily vlastně už tři generace kurátorů. O prvních dvou se zájemci mohou dočíst ve skvělé knize 90 let Poštovního muzea, kterou Pofis vydal jako 25. svazek Monografie čs. známek a poštovní historie. K první patřila Alena Reichová, která vedla oddělení dokumentace známkové tvorby, Mária Kavková, později moje i Čtvrtníkova asistentka, či obětavá Soňa Vlasáková a talentovaná Anonka Nejedlá. Mezi služebně mladší patří Jan Kramář, skvělý historik, člověk neobyčejně pilný a pečlivý, autor a spoluautor řady publikací s poštovní historickou tematikou, osobně jsem mu mimo jiné vděčen za pomoc při psaní příslušných kapitol naší publikace Poštovníctví v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Dále Martin Jahoda, jeden z pilníků muzea, člověk velice čestný a skromný. Totéž platí o Vladimíru Halabínovi, prvním skutečném knihovníkovi Poštovního muzea. A Martin Říha, tvůrčí člověk a skvělý fotograf. V posledních letech přibýli služebně nejmladší kolegové, například současný ředitel Jiří Střecha, zkušený muzejník, kultivovaný a vzdělaný člověk s velkým talentem získávat lidi, což je pro muzeum nesmírně důležité. I on svým původem má ke kultuře blízko, jeho tatínek je známým režisérem dokumentárních filmů a jeho dědeček byl už za první republiky kameramanem. Díky všem jmenovaným kolegům, ale i těm kolegyním a kolegům, kteří přišli až v nedávné době, věřím, že budoucnost muzea je po personální stránce dobře zajištěna.

Z našeho společného působení v realizační komisi si vzpomínám na pana Votrubu, který v muzeu také pracoval.

Jiří Votruba byl důležitý kolega, který jako důchodce dvanáct let pomáhal ve sbírkách známkové tvorby. Před válkou prý býval obchodníkem s poštovními známkami a v roce 1968 do muzea nastoupil na brigádu s úkolem uspořádat filatelistickou část sbírek Poštovního muzea. Tou se v padesátých letech zabýval redaktor Ervin Hirsch, který o ní dokonce vydal knihu. Je málo známo, že na přelomu let 1965 a 1966 na to krátce navázal slavný filatelistický znalec Jan Mrňák. Ale teprve Jiří Votruba sestavil soubory, které jsou základem současné expozice ve Vávrově domě. Pan Votruba vedl i evidenci známek, které přicházely z výměny poštovních správ v rámci UPU.

Vzpomínám si, že naproti němu seděl Vojtěch Šedivý, rovněž důchodce, bývalý ředitel rozhlasu po drátě, starý pošťák, který byl na vojně u dragounů a poštovní zkoušky složil už v roce 1929. Byl to nefilatelista, který byl přijat, aby na pana Votrubu, filatelistu, dohlížel. Věděl všechno o poště za první republiky a já dodnes lituji, že jsem se ho tenkrát víc nevyptával. Určitě by vnesl jasno do řady dodnes nevyřešených otázek.

O panu Votrubovi jsem slyšel, že vyřizoval i dotazy návštěvníků, kteří do muzea přinášeli své známky a chtěli znát jejich cenu.

V tom měl velkou praxi a byl při tom ochotný a trpělivý. Obzvlášť vytýčený byl po slavné loupeži Merkurů počátkem sedmdesátých let, o které šéfredaktor Filatelie

Vítězslav Houška napsal knížku a později byl natočen film Osud jménem Kamila. Ještě mnoho let po té události do muzea nosily hlavně starší dámy nejrůznější Merkury, samozřejmě obvykle padělků nebo novotisky. Probíhalo to často tak, že se dáma upjatě zeptala, jestli může hovořit s nějakým opravdovým odborníkem a pochybovačně se zadívala na obyčejně vypadajícího pana Votrubu. Bylo na ní vidět, jak je plna nadějí na nové auto z Tuzexu, a jak nerada dává z ruky svou vzácnost z alba po manželovi. Pan Votruba byl na takové případy připraven, měl na svém stole sklo, pod kterým měl padělků a novotisků zastrkanou celou řadu, a rozechvělé návštěvě jenom ukázal na ten, který byl stejný jako přinesený.

Vraťme se ale k počátkům vašeho působení v muzeu. Co jste tam vlastně po nástupu dělal?

Byl jsem výslovně přijat na přechodnou dobu, ale můj šéf Pavel Čtvrtník to viděl optimističtěji a přemýšlel, jak mě využít. V prvním roce jsem se především seznamoval s dějinami pošty. To mě bavilo. Vystudoval jsem sice něco jiného, ale historie byla mi oblíbeným oborem a byla mi vždy velmi blízká. Vedle toho jsem dostal úkoly v souvislosti s nadcházející Světovou výstavou poštovních známek Praga 1978. To byla dnes už nepředstavitelně rozsáhlá akce. Pražská expozice muzea v kapitulní síni bývalého kláštera Zvěstování Panny Marie u kostela sv. Gabriela na Smíchově byla po loupeži Merkurů pro veřejnost dlouhodobě uzavřena. To poznamenalo osudy muzea na mnoho let, což byl smutný vedlejší důsledek tohoto kriminálního činu.

Prvním úkolem tedy bylo otevřít znovu tuto expozici. Na tom se podílel i grafik Karel Dvořák, pozdější tvůrce našich dopisnic a poštovních známek. V roce 1978 se nám to podařilo a výstavní sál muzea se otevřel návštěvníkům. Vedle toho jsme připravovali i expozici muzea přímo na výstavě. Ta byla velmi rozsáhlá a obsahovala řadu rarit z muzejních fondů a sbírek. Samostatnou výstavou bylo Výtvarné umění a poštovní známka, na niž byly představeny originály obrazů vedle jejich ryteckých přepisů do formátu známek. Dále historická expozice včetně jízdy poštovním kočárem taženým čtyřsprežím kladrubských běloušů – z Celetné ulice přes Čechův most po nábřeží do tehdejšího Parku kultury a oddechu Julia Fučíka, kde probíhala hlavní část výstavy. Já měl na starosti provoz kočáru, ale pomáhal jsem i s historickou expozicí, a protože jsem měl řidičský průkaz, měl jsem na starosti i služební dodávku Škoda 1203.

Výstava skončila, měla úspěch, čím jste se zabýval dál?

Právě díky řízení služební dodávky jsem se seznámil s malířem a fotografem Tomášem Vosolsobě, který s muzeem už léta spolupracoval. Už před výstavou jej muzeum pověřilo, aby fotograficky zachytil všechny tvůrce našich poštovních známek, malíře, grafiky i rytce. Já jsem na ně předem sehnal kontakt, telefonicky nebo písemně dohodl návštěvu a pak je s ním objížděl. Navštěvovali jsme je v jejich ateliérech, kde je Tomáš fotografoval při práci. Zabralo by to půl strany, kdybych je měl všechny vyjmenovat. Namátkou: Svoliný, Lhoták, Liesler, Schmidt, Jírka, Housa, Mráček, Švengsbír... Fotografie z této akce tvoří důležitou součást sbírek Poštovního muzea a některé dokonce před časem vyšly na historizujících pohlednicích.

To musely být úžasné zážitky, setkat se s tolika významnými tvůrci. Někdy byste je měl popsat třeba ve Filatelii, určitě by to bylo poutavé čtení.

Třeba se k tomu jednou dostanu. Ale už teď alespoň dva, u nichž k fotografování naopak nedošlo.

Dorazili jsme k Jaroslavu Lukavskému do jeho rodinného domu v Praze pod Bulovkou. Návštěva byla jako obvykle předem dohodnutá, ale Lukavský nám neotevřel. Jenom vykoukl z okna, a když jsme mu řekli, že jsme z Poštovního muzea, zakřičel na nás, že s poštou nechce mít nic společného a ať koukáme zmizet. A tak jsme Lukavského nevyfotografovali. Až později jsem se dozvěděl, že příčinou jeho odmítnutí měl být spor, který se krátce před tím zhořel mezi ním a tehdejšími vedoucími oddělení známkové tvorby na ministerstvu spojů.

Ještě smutněji dopadlo naše fotografování rytce Jaroslava Goldschmieda. Opět předem dohodnutá schůzka, a když jsme na ni přijeli, otevřela nám uplakaná paní Goldschmiedová v černém a řekla nám, že manžel krátce předtím zemřel. Když se dozvěděla, že jsme ho měli fotografovat, vrátila se do bytu a přinesla jeho občanský průkaz ze kterého vytrhla jeho fotografii a dala nám ji...

V ostatních případech jsme byli ale úspěšnější, a tak jsem měl příležitost se seznámit se známkovou tvorbou i z tvůrčí strany. Grafici a zejména rytci totiž při našich návštěvách pracovali obvykle právě na nových známkách, kterých tehdy vycházel velký počet.

Když jste zmínil Tomáše Vosolobě, který s Poštovním muzeem úzce spolupracoval, můžete o něm říci pár slov?

Tomáš byl akademickým malířem, pocházel ale z rodiny, která neměla s komunistickým režimem dobré vztahy, a tak se mu zrovna lehce nežilo. V roce 1977 měl smlouvu s ředitelstvím pošt na fotografování, a tak jsem s ním v létě jel do Vyššího Brodu dokumentovat sbírkové předměty. Vezl mě svým Fiatkem 600D, s prorezlou podlahou, kterou jsem znepokojeně sledoval rychle ubíhající silnici pod námi. Tomáš ale řídil bravurně. Byl to taky originální člověk, nápadně hezký chlap, který každého oslnil svým duchem, zjevem a mravní integritou. Do jeho života zajímavým způsobem zasáhla filatelie. Jako vášnivý sběratel si v dopisech vyměňoval známky s filatelisty v zahraničí, a taky s jednou starší paní ze Švýcarska. A ta ho koncem šedesátých let, když to na krátkou dobu šlo, pozvala na návštěvu, a on se tam poznal s její neterí Ritou. Zamilovali do sebe, vzali se a ona za ním odešla do Československa. Lidé s jeho charakterem a názory to ale neměli snadné, a tak nakonec počátkem 80. let s manželkou odešli do Švýcarska a zpátky se vrátili až po revoluci. Tomáš se hodně zajímal o leteckou poštu, i tím jsme si byli blízcí, já se zase celý život zajímám o letadla. Do Švýcarska si tehdy chtěl odvézt svou objemnou sbírku leteckých dopisů a Pavel Čtvrtník mu pomáhal vyřídit vývozní povolení. Tomáš z vděčnosti věnoval muzeu kus své sbírky, ty dopisy jsou dodnes vystaveny v expozici ve Vávrově domě. Když se po revoluci vrátil, sbírky přivezl s sebou a žil jimi obklopen až do konce svých dnů. To, co ale v šedesátých až osmdesátých letech bylo předmětem zájmu obrovského množství aerofilatelistů, se od let devadesátých čím dál více dostává na okraj sběratelského zájmu. Tomáš ke každému příležitostnému letu připravoval snad desítky dopisů,

jenom poštovné ho stálo spoustu peněz, kterých rozhodně neměl nazbyt. Měnil si je pak s kolegy v zahraničí, za dopisy, které zase zhotovovali oni. Dneska tyhle tehdejší zajímavosti bez zájmu leží na pultech stánků zahraničních obchodníků na veletrzích Sběratel, doslova za pár korun... Při pohledu na to si říkám, že je nakonec dobře, že se toho zklamání můj přítel Tomáš nedožil.

Zmínil jste se o pobočce muzea ve Vyšším Brodu. Na koho vzpomínáte tam?

Vedoucímu vyšebrodské pobočky je Luboš Kocman, původně kovář-podkovář z Koles nedaleko Kladruhu nad Labem, který se do muzea dostal v souvislosti s koňmi. Jeho předchůdce chtěl po revoluci soukromě rozjet chov koní, a tak hledal, kdo by mu je koval. Luboš tehdy pracoval u dráhy, a když jsme se s ním blíže seznámili, nabídl mu Pavel Čtvrtník místo údržbáře. Z něj se pak postupně vypracoval až na vedoucího pobočky, kterým je dodnes. Je to pro muzeum štěstí, že získalo tak šikovného a pracovitého kolegu, který si ví rady s organizačními otázkami a dovede spoustu věcí udělat i vlastníma rukama. Lubošova rodina pochází původně z Prahy a má dlouhou „koňáckou“ tradici. Mezi jeho předky byli štolbové u strahovských premonstrátů, vyná se tedy ve vozatajství (v tom je dokonce mezinárodním rozhodčím) a muzeu hodně pomohl při restaurování historických poštovních kočárů z jeho sbírek. Rád vzpomínám i na kolegyně Ivanku Samkovu, Drahomíru Goldovou a Emilii Vidlákovou.

V roce 1977, kdy jste do muzea nastoupil, došlo k jedné významné události pro jeho život – byl mu přidělen Vávrovův dům, jeho současné hlavní sídlo.

To byl opravdu doslova přelom v historii a působení muzea. Po šesti desítkách let pronájmů a stěhování vlastní objekt! Nevelký sice, ale náš, navíc v úžasném místě, v centru Prahy a na vltavském nábřeží. Tehdy jsme ještě nevěděli nic o ničivých povodních, které se na nás jednou přivalí, a mysleli si, že strmé stěny Lannovy regulace jsou před vodou dostatečnou ochranou. Prostředí bylo kouzelné – pár kroků od třídy, kterou Foglar v Rychlých šípech nazval Rozdělovací, naproti tajemné černé věži z jeho Strachu nad městem. Sám dům byl ale ve špatném stavu a k jeho otevření pro veřejnost vedla dlouhá cesta. V listopadu roku 1977 jsem ho poprvé navštívil a od té doby se mi vlastně stal osudem. Od roku 1979 jsem v něm dokonce dva roky seděl, zabýval se propagací muzea a s kolegou Hánlem jsme tu měli vedlejší pracovní poměr jako topiči. Paní Vávrová se synem se totiž odstěhovala a dům zůstal neobýván. To byl vítaný příjem k našim nevelkým platům, a když v průběhu rekonstrukce skončil, přivydělával jsem si v polovině osmdesátých let po práci jako doručovatel telegramů na Smíchově.

Koncem sedmdesátých let nás v muzeu bylo málo, a tak každý musel umět všechno. Já jsem vedle své běžné práce pomáhal i s předkládáním materiálů sběratelům ke studiu. Při tom jsem poznal, že nejde jen o skládání známek podle katalogu, že mnozí z nich jsou skutečnými badateli, kteří mají hluboké znalosti z řady oborů, počínaje polygrafií a konče poštovní historií.

Následujících deset let ale bylo především ve znamení rekonstrukce Vávrova domu na Nových mlýnech. Už jsem řekl, že vedoucí muzea Pavel Čtvrtník špatně viděl, a tak jsem s ním chodil na všemožná jednání a

díky tomu poznal spoustu lidí a problémů a hodně se toho naučil. Rekonstrukce, to byly projekty, schvalování, pak vlastní stavba, a to nejen domu, ale i restaurování jeho interiérů, zajišťování nového mobiliáře a vybavení.

Konec sedmdesátých let je dnes považován za temnou dobu útlaku po vzniku Charty 77. Režim přitáhl šrouby a tvrdě vystupoval proti svým odpůrcům. Jaké to bylo tehdy v Poštovním muzeu?

Já se v té době díky své práci seznámil s řadou zajímavých lidí, například s významnou osobností naší muzeologie Antonínem Nemravou, pozdějším náměstkem ředitele Národního technického muzea. To byl hluboce věřící člověk, antikomunista, skvělý varhaník od svatého Ignáce na Karlově náměstí. Tehdy pracoval v NTM v oddělení dějin elektrotechniky, jehož součástí byly telekomunikační sbírky, které pocházely původně z Poštovního muzea. V NTM byla tehdy příznivá atmosféra, kdy tu i takoví lidé mohli působit. Podobná atmosféra byla v Poštovním muzeu. S kolegyiní Ljubou Kamenářovou jsme tu dokonce přepisovali Prohlášení Charty 77, aniž by nás někdo udal. Paní Ljuba se svým tehdejší manželzem emigrovala do Francie, po revoluci vstoupila do čs. diplomatických služeb a dlouhá léta působila ve vysokých funkcích na naší pařížské ambasádě. Nemírně nám pomohla v roce 2002 s přípravou naší velké výstavy v pařížském Poštovním muzeu. Přátelíme se dosud.

Asi jsme nijak neprovozovali a byli jsme šťastní za svůj muzejní mikrosvět, kde jsme si nemuseli nijak zvlášť dávat pozor na každé slovo. Ovšem možná si nás tehdy soudruzi pohlíželi jinak...

Dneska je už těžko uvěřitelné, že v Poštovním muzeu nebyla organizace KSČ, protože tam nebyl žádný člen. Později jsme založili Odbornou společnost dějin spojů při tehdejší Vědecko-technické společnosti a pořádali řadu seminářů v Praze a v pobožce muzea ve Vyšším Brodě.

Nová budova muzea ve Vávrově domě byla otevřena v roce 1988 u příležitosti další Světové výstavy Praga. Co se za těch deset let od vašeho nástupu v muzeu mimo rekonstrukci událo?

Připravili jsme řadu vlastních výstav, ale i mnoho prezentací po další výstavě u nás a v zahraničí. Moc rád vzpomínám například na spolupráci s Národním technickým muzeem, s už zmíněným Antonínem Nemravou, legendou českého muzejnictví, na přípravě putovních výstav „100 let telefonu v Čechách“ v roce 1981 a „130 let telegrafu“ v roce 1987. To, co jsem se tenkrát naučil, se mi později hodilo při psaní scénářů výstav a našich stálých expozic ve Vyšším Brodě. Vydávali jsme Sborník Poštovního muzea, jeho editorkou byla Patricia Tošnerová. Navzdory velmi omezenému rozpočtu se nám dařilo obohacovat muzejní fondy nákupy nových sbírkových předmětů, například starých kočárů, které kdysi sloužily pro přepravu pošty; a pokud to možnosti dovolovaly, dávali jsme je restaurovat. Od poloviny osmdesátých let jsme se pak soustředili na dokončení rekonstrukce tzv. Vávrova domu a na přípravu výstavy PRAGA 1988. Vlastně ta nám nejvíc pomohla s tím, aby byly práce ve Vávrově domě skutečně dokončeny. Jak si jistě mnozí pamatují, stavební materiál byl těžko k sehnání a o řemeslnících škoda mluvit. A právě blížící se světová výstava podnítila vedoucí činitele rezortu spojů, aby přiměli stavební podnik všechno v termínu dokončit.

Když jste se zmínil o vedoucích činitelích spojů, poznal jste některé osobně? Jak na vás působili?

Hned první den jsem poznal přímou nadřízenou našeho muzea, ředitelku Ředitelství pošt Praha Marii Koubovou. Co o ní říci? Zaměstnala mě v době, kdy jsem se jinde o práci marně ucházel. K muzeu i jeho pracovníkům se chovala slušně.

S dalšími vysokými představiteli spojů jsem se poprvé setkal v roce 1978, při šedesátém výročí založení Poštovního muzea. Dobrý dojem na mě udělal tehdejší náměstek ministra pro poštu Juraj Maňák, lidský člověk, který možná dokonce schválil moje přijetí do muzea. Měl dobrý vztah k našemu vedoucímu Pavlu Čtvrtníkovi, znal jeho tatínka, který byl jeho kolegou na ministerstvu a měl na starosti Poštovní novinovou službu. Pavel k Maňákům dokonce chodil domů a doučoval jejich syna češtinu. To asi způsobilo, že Pavel ve funkci vedoucího i jako nešťastník přežil různé situace, které by jinému způsobily problémy. Vzpomínám si třeba na emigraci našeho kolegy Milana Lukeše v roce 1980, což byla věc vždycky velmi sledovaná a vyvozovaly se z ní důsledky – už proto, že žádost o výjezdní doložku musel schválit nadřízený. Pavlovi to ale prošlo, Maňák jen velkoryse mávl rukou.

Vcelku mám pocit, že po téhle stránce naše muzeum, které samozřejmě nebylo nijak strategickým pracovištěm, nechávali nadřízení na pokoji a nešikanovali nás.

Osudy muzea po otevření Vávrova domu v roce 1988 jsou veřejnosti vcelku dobře známy a jsou popsány i v už zmíněné knize 90 let PM. Po jejím vydání došlo k další povodni, ale i její následky se podařilo odstranit a muzeu slouží odborně i laické veřejnosti. S jakým pocitem jste z něj na konci roku 2013, po šestatřiceti letech působení, odcházel?

S hrdostí, ale i s pocitem smutku a nostalgie. S hrdostí na to, co jsme v muzeu za ty desítky let dokázali – konečně má důstojné vlastní sídlo, sbírky světové úrovně jsou vystaveny, muzeum funguje pro veřejnost. To všechno vypadá samozřejmě, ale samozřejmě to není, a kdo zná minulost muzea ví, že se to podařilo vlastně historicky poprvé. S pocitem smutku a nostalgie proto, že s muzeem byl spjat skoro celý můj dospělý život. Ale po vážné nemoci, se kterou jsem tehdy bojoval, jsem se cítil unaven. Každý by měl mít špetku sebereflexe a vědět, kdy odejít. Svým kolegům a nástupcům jsem popřál mnoho úspěchů a slíbil, že pokud mi budou síly stačit, samozřejmě jim v případě potřeby rád vždycky vypomohu.

Pane doktore, znám vás už více než šestatřicet let, a za tu dobu jsem poznal, že prostě nevydržíte sedět jen tak s rukama v klíně. Čím se tedy zabýváte?

Máte pravdu, na jedné straně je odchod do důchodu velký předěl, ale když máte nějaké nenaplněné záměry a cíle, může to být ta pravá doba se jim naplno věnovat a naplnit je. Mně se podařilo zmapovat historii muzea z let 1933-88, včetně osudů jeho dlouholetého sídla v pražské Holečkově ulici, což byl úkol, na který jsem si myslel mnoho let. Jako pamětník a účastník celé té historie jsem dal dohromady podklady k rekonstrukci Vávrova domu. Účastním se zasedání komise zabývající se podobou našich nových poštovních známek. V archivech pátrám po historii konfiskátů ve sbírkách Poštovního muzea. Prostě tahle skvělá instituce a historie poštovníctví vůbec je mým osudem, vlastně od toho prvního února 1977 dodnes. ■